

Het curriculaire spinnenweb: het leerplan

De kern van een leerplan wordt doorgaans door de doelen en inhoud van het leren bepaald. Veranderingen in die kern vragen meestal ook om wijzigingen in andere leerplanonderdelen. Een verhelderende manier om dat te visualiseren is het zogenaamde curriculaire spinnenweb (Van den Akker, 2003).

Figuur 1: Het curriculaire spinnenweb

De kern en de negen draden van het spinnenweb verwijzen naar tien onderdelen van het curriculum die elk een vraag over het (plannen van) leren door leerlingen betreffen. De visie vormt de centrale, verbindende schakel; de overige onderdelen (leerplanaspecten) zijn verbonden met die visie. Idealiter zijn ze ook met elkaar verbonden, zodat er sprake is van consistentie en samenhang. De metafoer van het spinnenweb onderstreept het kwetsbare karakter van een curriculum. Spinnenwebben zijn weliswaar enigszins flexibel maar dreigen toch te scheuren als er te hard en eenzijdig aan bepaalde draden getrokken wordt zonder dat de andere draden meebewegen.

Elk leerplanaspect van het curriculaire spinnenweb werpt een kernvraag op met betrekking tot het onderwijzen en leren van leerlingen:

Onderdelen:	Kernvraag:
Basisvisie	Waartoe leren zij
Leerdoelen	Waarheen leren zij (Waar leren zij voor?)
Leerinhoud	Wat leren zij?
Leeractiviteiten	Hoe leren zij?
Docentenrollen	Wat is de rol van de leraar bij hun leren?
Bronnen en materialen	Waarmee leren zij?
Groeperingsvormen	Met wie leren zij?
Leeromgeving	Waar leren zij?
Tijd	Wanneer leren zij?
Toetsing	Hoe wordt hun leren getoetst?

Onderwijsontwikkeling kan tot uitdrukking komen in verschillende verschijningsvormen en kan plaatsvinden op verschillende *niveaus*, variërend van de individuele leraar, de interne cultuurcoördinator, de directie, het bestuur tot de overheid. Iedereen heeft op bepaalde niveaus een taak binnen het geheel. Zo laten zich de volgende leerplanniveaus onderscheiden, elk met hun eigen bereik, betrokkenen en producten (Van den Akker, 2003). In de kolom 'leerplanproducten' zijn daarbij voorbeelden genoemd die specifiek een relatie hebben met het leergebied kunstzinnige oriëntatie:

Leerplanniveau:	Bereik:	Betrokkenen:	Leerplanproducten:
Macro	het nationale onderwijsstelsel	het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	<ul style="list-style-type: none"> • Kerndoelen 54, 55, 56 • Leerplankader kunstzinnige oriëntatie • TuLE
Meso	de school	de schoolleiding en icc-er	<ul style="list-style-type: none"> • Schoolbeleidsplan • Cultuurbeleidsplan (met uitwerking voor kunstzinnige oriëntatie)
Micro	<ul style="list-style-type: none"> • het leerjaar • het leergebied op school • de projecten • de lessen 	<ul style="list-style-type: none"> • de leraar en de groep 	<ul style="list-style-type: none"> • Onderwijsprogramma kunstzinnige oriëntatie • Methode • Lessen en (buitenschoolse) activiteiten • Onderwijsmaterialen

Met de beantwoording van bovenstaande kernvragen uit het curriculaire spinnenweb, krijgt ieder onderwijsontwerp, van micro- tot macroniveau, invulling. De schoolleider vervult hierin, meestal samen met de interne cultuurcoördinator, een sleutelrol. De schoolleider geeft bijvoorbeeld de kaders, initieert gesprekken daarover, beoordeelt de kwaliteit van het onderwijsprogramma binnen de kaders van het totale onderwijspakket en zorgt voor passende randvoorwaarden. Welke rol vervult u binnen uw school en welke rollen en taken verzorgen uw collega's?